

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre: 120 fillér.
Félévre: 60 fillér.
Három hónapra: 30 fillér.
Külföldre: 150 fillér.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

Egyeszedék ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Társadalmi erőink.

— jan. 21.

Három évtizedet alig meghaladó modern állami és társadalmi életünk alatt közművelődési, gazdasági és társadalmi intézményeink egymásután jöhettek létre; erősen megsokasodtak. A társulási eszme a legkülönbözőbb alakokban szép sikerrel érvényesült a magyar társadalomban, — a közművelődési és gazdasági élet minden vonalán az emberbaráti törekvések minden irányában.

Az alkotmányos szabadság szelölője politikai pártkörökbe hozta össze legelőbb a magyar társadalom alkotó elemeit: tuvallatára új életre ébredtek közgazdasági célokkal bíró, már létezett országos egyesületeink és sorjára alakultak a vidéken az újak.

Az évek folyamán művelődési haladásunk ezer és ezer kaszinó, olvasóköri alakulásában nyilvánult. Gazdasági egyesületekbe tömörültek a gazdák, iparos és kereskedelmi társaságokban az iparosok és

kereskedők. Műpartoló-egyesületek vették pártfogásukba a színészetet, képzőművészetet, dalos-körök vették művelés alá az énekművészetet.

Az irodalmi műveltséget is egyre nagyobb számmal és sikerrel terjesztették a vidék irodalmi társadalmi s egyesületei.

A szegények, a testi fogyatkozásokban szenvedők, az elhagyott anyák és gyermekek segélyezésére számtalan egyesület alakult. A múlt évtizedben pedig a magyar nemzeti eszme megerősítésére, a magyar művelődés terjesztésére oly nagy szabású egyesületek jöttek létre, amelyek önmagukban is fényes bizonyítékai annak, a magyar társadalom harmónikus fejlődésében — mily nagy erőforrások felett rendelkezik.

Ezek az egyesületek tulnyomó számban évről-évre szaporodtak megtakarított vagyonban, tagjaik számában s az egyesületi célok felé intenzív törekvésben. Kebelükben közös célokra egyesítették a gazdát,

az iparost, a kereskedőt, a tudóst, a mágnást; a katolikust, a protestánt, a zsidót.

Ezekben az egyesületekben észrevétlenül, de hatalmas erővel folyt az a lassu, de szakadatlan processzus, amely hivatva volt századokon át szerttagolt társadalmunk egybeforrasztására. Ezekben az egyesületekben modern, áldásos eredményeket biztosító társadalmi szervezetünk fejlődött ki lassankint s igaz örömmel láthatta minden magyar ember, hogy a magyar nemzet semmiféle kulturális, humanitárius vagy gazdasági cél iránt nem maradt közömbös, hanem az egyesületek ezreiben megteremtette magának azokat az erőforrásokat, amelyek segítségével a célok telé a siker biztos reményével törhet.

Büszkén, elégtelen tekinthetünk vissza társadalmunknak e három évtizedet alig meghaladó idő alatt végzett önfejlesztő, önerősítő munkájára.

E munka eredményeit, az élet-erős, fejlődésre képes társadalmi

Házon kívül.

(Köznapjaink egyik színdarabjából.)

Írta: *Ambrus Zoltán,*

Személyek:

Tristan.

Isolde, Tristan felesége.

I.

(A színen: élénken emlékeztet azokra az intércsokra, amelyeket a Jendrassik Jenő képein látni. Mikor a függöny felgördül, Isolde sir, Tristan szivározik.)

Isolde: Én vagyok a legboldogtalanabb asszony a világon!

Tristan (magában): Mintha ezt már hallottam volna valahol! (kinéz az ablakon s némán viseli a felelőséget).

Isolde: Szegény mama, ha tudná, ha tudná...

Tristan: (érdeklődve): Mit?

Isolde: Hogy micsoda életem van! Bele örülök!! Bele örülök!

Tristan: Hm.

Isolde: Miért is születik az ember a világra?

Tristan: (magában, keserű gúnynyal): Hogy előbb megházasodjék, s azután meghaljon!

Isolde: Itt penészedni el ebben a nyomorult kis zugban!

Tristan: (főlemeli szeméit az égre mintha informálni kívánná a magasságból lakókat): Ot szoba!

Isolde: Mi az?

Tristan: (Nadaitól tanult, de Ryons-i mozdulatokkal): Azt mondtam, hogy öt szoba, balkonnal és az első emeleten: csak némi tulzással nevezhető nyomorult kis zugnak.

Isolde: Hallja kedvesem, erre nézve egyszer s mindenkorra kijelentem önnek, hogy nekem ugyan hiába bérel ki akár egy egész gránáriumot: semmi kedvem azzal tölteni el az életemet, hogy nap-hosszat le s fel sétáljak egy pusztán, ki-etlen lakásban! Embereket akarok látni, embereket!

Tristan: Azt hiszem tegnap este, az Operában, bő része lehetett ebben az örömben.

Isolde: No lám, milyen kegyes! Nagy csodára, egyszer eszébe jutott, hogy elküldjön az Operába, s most egy fél-évig fogja a szememre vetni ezt a nagy-lelkűséget! Kitűnő mulatság volt mondhatom. Alienort adták, s a közönséget úgy fogták az utcán kötéllel!

Tristan: Látja mily igazam volt, hogy nem mentem el?!

Isolde: (élesen): Magának mindig igaza van, de gyöngédségből, talán elki-sérhetett volna. Ennyi figyelmet még

magától is meg lehetne várni. Tudtommal nem azt esküdte, hogy: „En mulatni fogok, ezt a szegény asszonyt pedig elküldöm az Alienor-ba!”

Tristan: Alienor-ra nézve nem fogadtam semmit. Kérdeze meg csak Tóthfalusy plébánost.

Isolde: Akik látták, szánakoztak rajtam. Ginevra néném egész este fagyatott, vajjon: igazán boldog vagyok-e? — s a körülöttünk ülők halkán azt kérdezték egymástól: „Kik ezek a szegény asszonyok, a kik a férjeik nélkül, ily árva, elhagyatottan gunnyasztanak a székeiken, mint két beteg madár?”

Tristan: S a multkor amikor elkísértem, tudja, mit mondtak a körülöttünk ülők? azt kérdezték a jegyzedőtől: „Vajjon miért jönnek ezek a színházba, amikor veszekedni akarnak?! Mért nem maradnak otthon?!”

Isolde: Persze, ha ön a felesége mellett ülve, orfeumbeli dámákkal flirtel!... Köszönje meg, hogy botrányt nem csináltam.

Tristan: Flirtelni?! En?! Aki a családi béke érdekében a nyugdíjas színésznőknek se köszönök többé?!

Isolde: Tőlem köszönhet a primadonnáknak is. Ugy se néznek azok magára.

Tristan (baljóslatuan): Gondolja?

szervezkedést egyesegyedül állami és társadalmi életünk szabadelvű szelleme hozta létre.

Az utóbbi évtizedben itt-ott e téren nyugtalanító tünetek mutatkoznak. Ez a társadalmi szervezkedés mintha gátokat találna maga előtt; hangulatok és jelszavak bontó ereje akar érvényesülni s izgalom támad nyomukban, amely lazítja az összetartozandóság érzetét s félreértéseket szül, amelyek a társadalmi életre visszahatnak.

Csak jól szemügyre kell venni ezeket a saját szerű tüneteket s nyomban meglátszik rajtuk az idegen jelleg. Nem itt, az áldott magyar földön hajtott ki ez a dudva, hanem a külföldről jövő széláramlatok sodorták ide a magját. A kérdés az, vajjon elég életerős-e ez az idegen palánta, hogy hazánk szabadelvű levegőjében kifejlődjék és megéljen? Akár gazdasági, akár felekezeti nyilvánulásait nézzük ennek a jelenségnek, azt fogjuk látni, hogy nincs összhangban azokkal a célokkal, amelyek felé államiságunk teljes kifejlődése érdekében törekednünk kell. Ezeket a célokat annak idején, a mikor Széll Kálmán a kormányra lépett, hatalmas szózatban jelölte meg mint kormányzati programot.

Nem csupán a mának, hanem a messze jövőnek a programja volt ez. Az erők összefoglalása, a gazdasági élet harmóniája, a magyarság erősítése az egész vonalon: — ebben a programban nem ma-

rad rés a visszavonás, a gyűlölködés és a széthúzás számára.

Amit tehát aggasztó tüneteknek látunk, az lehet egyesek, sőt egyes csoportok pillanatnyi hangulata és szándéka a természetes fejlődés megakasztására, de mivel nem gyökeredzik a magyar szellemben és ellentétben áll fejlődésünk feltételeivel, csak kérészéleti jelenség lehet. Ma még forr és kavargó a belé jutott erjesztő anyagtól a társadalom, de várjuk csak be, míg ez a processzus véget ér, s azt fogjuk látni, hogy nem sikerült gyökerében megtámadni oly szépen indult és biztatóan fejlődött társadalmi szervezünket.

A magyar szabadelvű társadalom erején meg fog törni minden ellentétes irányzat, mert a magyar állam állam kiépülését és megerősödését csakis az egységes, szabadelvű szellem biztosíthatja. Nekünk pedig szükségünk van azokra a szervekre, a melyek a társadalmi erőket összegyűjtik és fejlesztik, szükségünk van az egyesületekre, kaszinókra, gazdasági, közművelődési és jótékonyági feladataink megoldásában.

Minden egyes erőtenyező, a melyet tőle elvonunk, csökkenti az egyetemes erőt, a mely létünket biztosítja. Azért erős a hitünk és bizodalunk, hogy a kóros jelenségek mihamar el fognak múlni s társadalmi erőink utjából el fog hátrálni minden akadály, mely társadalmi és állami szervezkedésünk

természetes folyamat veszélyeztetetné.

— jan. 21.

— **A képviselőház számvizsgáló-bizottsága** tegnap délelőtt 10 órakor Fassie Tódor elnöke alatt ülést tartott, a melyen a ház tisztviselőinek fizetésjavítási kérvényét tárgyalták. A bizottság a kérvényt a gazdasági-bizottságnak fogja kiadni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 20.

Ma végre befejezte a ház a két cukorjavaslat tárgyalását. Csupán Molnár Józsiás szövegezték meg a napirendhez és azután Lukács László pénzügyminiszter reflektált az összes szónokok beszédeire. A minisztert nagy figyelemmel hallgatta az egész ház. A komoly vitába Gabányi vegyített kómikus hangulatot, a mi azonban némi megbotránkozást is keltett.

Holnap csak kisebb jelentéseket tárgyal a ház, de esütörtökön már valószínűleg a katonai javaslatokra kerül a sor.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plósz Sándor és Cseh Ervin.

Elnök fél. 11 kor megnyitja az ülést és bemutatja az irományokat.

A cukorjavaslatok.

Molnár Józsiás elfogadja a javaslatot, de felpanaszolja, hogy a széke y földön sokkal drágább a cukor a verseny

Isolde: Ó tudom, hogy magán nem mulik semmi. De nem fogom eltűrni, hogy nevetségessé tegyen! Értette?!

Tristan: Meg fogja engedni...

Isolde: Nem fogok megengedni semmit. Elég volt ebből az életből. Fia-tal vagyok: nem akarom hogy elevenen eltemessenek. Inkább haza megyek a mamához.

Tristan: Ha minden áron háborozni akar valakivel...

Isolde: A mamáról ne szóljon tiszteletlenül, mert...

Tristan: En egy szót se szoltam.

Isolde: Ez az utolsó szava? Még csak nem is felel a kérdésemre?

Tristan: Igazán nem emlékszem, hogy mit kérdezett.

Isolde: (ironikusan) Hogy is emlékeznek? Hisz az oly fontos, a mit a felesége beszél!... (hirtelen): Elvisz magával igen, vagy nem?

Tristan: Hová?

Isolde: Bánom is én akárhová. Emberek közzé. Ahova menni készült.

Tristan: En a klubba akartam menni...

Isolde: Kártyázni nem tudom miféle esirkefogókkal. Gyönyörű élet! Büszke vagyok önre...

Tristan: (egy egyiptusi istenség szelid békéjével): A klubba akartam menni, de szívesen elviszem valahová: egy földtellel... Ha nem veszekszik velem.

Isolde: (csudálkozással s szemrehányóan tekint az urára: mikor szoktam én veszekedni?)

Tristan: A kérdés csak az, hogy hova menjünk?

Isolde: Igazán elviszel?

Tristan: Ha neked ez örömet okoz.

Isolde: (sok buzgósággal): Igen... a vacsorát már megrendeltem.

Tristan: Akkor hát maradjunk itthon.

Isolde! (duzzogva) Látod csak bolondá akartál tenni!

Tristan! Szó sincs róla. Az igazat megvalva jobb is szeretem, ha kívül vacsorálunk. Egy kicsit unom már a Kati repertoárját.

Isolde: Igen neked mindegy akárhon. Csak itthon ne kelljen leülnöd! Az étel is jobban ízlik, ha egy kicsit hűtlen lehetsz a családi tűzhelyedhez!...

Tristan: Bizony, néha jól esik megcsalnom Kati a Pilseni söresarnokkal.

Isolde: (szemrehányóan, de kevesebb tragikummal.) Elmégy hazulról, mint valami, mogorva öreg ur, s a mikor kilépsz az utcára, megint a régi vidám fickó vagy!!... (Csábító mesolylyal) melyik ruhámat vegyem fel?

Tristan: Amelyiket akarsz.

Isolde: Egyikben sem tetszem neked.

Tristan: Mindegyikben tetszel.

Isolde: Akkor hát válasz. Azt akarom, hogy te válaszsz.

Tristan: (zavarral); Tudod izé... az a sötét krépe de Chine, azzal az izével...

Isolde: (megbántódva); Már három éve nem hordom! három éve nem néztél reám!

Tristan (ravasz ostobasággal) Ettől a ragyogó két szemtől nem látom meg a tolettjeidet!

Isolde: Hazudsz, de legalább kedves vagy. (Vigan): Hova megyünk?

(Hosszas tanakodások. A kaszinó nem kevesen 5 nagysága nem azért akár kirándulni, hogy egy egész este egy nagy üreshelyiséget, néhány álmos pincért s két falánk öreg urat nézzen. Tristan ur melegen érdeklődik egy kisebb söresarnok iránt, de nem meri védelmezni ezt a rossz ötletet. Alapos megkritizálása az összes számbavehető lokalitásoknak. Közben egy párszor összevesznek Isolde haza akar menni a mamához, majd újabb kibekülés. Tristan ur beadja a derakát; Megállapodnak egy hotelben, amelyet sokan látogatnak.)

II.

(A szín megváltozik Nagy étkező-esarnok cigányzene: Az akció itt már gyorsabban folyik: a piros bor pirosra festi Isolde arccsokáját. Tristan ur az elandalódás egy pillanatában pezsgőt hozat.)

Isolde: (Halkan): Remélem, mindenik azt hiszi, hogy a kedvesed vagyok?

Tristan: (szintugy) Itt ugyan hiába

hiánya miatt, mint Budapesten, vagy az ország más vidékein. A székelység megérdemelné, hogy figyelemmel legyen a kormány érdekeire, mert elég megpróbáltatásban van és volt részük a székelyeknek, hogy a cukor ára az egész országban egyenlővé tétessék. (Helyeslés.)

Elnök a vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: A cukorjavaslatokat a ház elé kellett hozni, mert a nemzetközi helyzet reánk nézve is szükségessé tette a brüsszeli cukor-egyezmény határozatainak elfogadását.

Molnárnak azt feleli, hogy egységes cukorárakat, nem hozhat be, mert ezzel behozná a prémiumrendszert, a melyet a javaslatokkal megszüntetni akarnak.

Határozottan visszatartja Szüllőnek azt az allitását, mintha egyoldalul a merkantilistáknak kedvezne. Egyenlő tényezőknél tartja az összes gazdasági tényezőket. (Elnök helyeslés.) Ami a hazai cukoripar fejlesztését illeti, arra nézve egyik főterekvése, hogy a mostani répa-termelés hazánkban ne csökkenjen. — Szüllő határozati javaslatát nem fogadja el, mert a cukoradó fölöslegét amugy is a nép terhének csökkentésére használja fel. — Ezért szállította le a marhasó árát is.

A mi Ausztriát illeti, Komjáthynek arra a kérdésére, hogy van-e garanciája arra, vajjon Ausztria elfogadja-e az egyezményt, azt feleli, hogy az egyezmény mindkét állam intenziójának megfelelő, másrészt még inkább érdekében van Ausztriának, mint nekünk. Ha pedig esetleg a 14 §. alapján léptetnék életbe, az ellen addig a míg Ausztria a 14 §-t alkotmánya kiegészítőjének tekinti semmi kifogása sincs.

Hosszasabban reflektál ezután Hieronymi fejtegetésére és arra a kívánságára, hogy a cukoradó leszállíttassék. — Kijelenti, hogy a cukoradót nem lehet leszállítani, mert ez ebből befolyó 5 millió koronára egyelőre az államnak szüksége van és mert a cukoripar válságán az államnak esetleg anyagi eszközökkel

benegezz, nagyon sok ismerőst látok s még a borfiuk is tisztában vannak családji állapotunkal.

Isolde Mégis a kis söresarnokba kellett volna menni. Mennyivel kedélyesebb lehet ott . . . De oda nem mersz elvinni, mert tartasz tőle, hogy rájövök a turpisságodra.

A társalgás még halkabbá válik. A cigány, a Parasztbeesület intermezzójával, lenyűgözi a legderültebb kedélyeket is. Majd újabb intermezzó Isolde úgy véli, hogy egy titkos pillantást fogott föl, a mely a Tristan ur szeméből a negyedik asztal egy excentrikuson öltözött hölgyéhez repült volna. Zivatar egy pohár pezsgőben. Egy pár titkolózó könyvesp. Második üvegpezsgő. Legújabb kibekülés.

III

(A kocsiiban.)

(A társalgás szünetel.)

Isolde: Te kedves édes, édes! . . .

Tristan: Kedves kis bolondom.

Isolde: Milyen lassan megy ez a kocsi! Tristan: !!!

Isolde: Mindenütt jó, de legjobb otthon. Tristan (magában): A jó házassághoz nem kell hozomány, de koronkint nem árt, ha az ember házon kívül vacsorál.

(A hátkör elvágat)

is segitenie kell. Kéri a házat hogy a javaslatokat fogadják el. (Elnök, általános helyeslés.)

Gabányi Miklós: A szegény nép bor helyett cukrot szopjon (Zaj, derűtség.)

Elnök cseppet és csendet kér.

Gabányi: A szegény néppel nem törődnek! (Zaj.)

A ház ezután Szüllő javaslatának elvetésével mindkét cukorjavaslatot, a melyet tudvaleg együttesen tárgyalt a ház elfogadta általánosságban és ezután vita nélkül részleteiben is.

Elnök javaslatára holnap 4 közgazgatási jelentést tárgyal a ház ezután az elnök az ülést berekesztette.

Gabányi Miklós felkiált: Eljen az elnök!

Elnök: Mi tetszik?

Gabányi Miklós: Az isten éltesse! (Derűtség.)

Érdekek összhangja.

— január 21.

A kiegyezés bizonyosan hosszú ideig fog még foglalkoztatni bennünket, de Széll Kálmán eddigi fejtegetései után s teljesen elfogulatlanul állást lehet már foglalni a megállapodások tartalmához. Erre nézve két pont jellemző: először azon iparkodott Széll Kálmán, hogy minden vitás kérdést, mely az utolsó években a két állam viszonyában felmerült, hogy minden ellentétet, mely előretalokodott, tisztázzon és kiegyenlítsen. A jövő évtized tehát, mint amelyre a kiegyezés érvénye szól, a két állam egyetértő együttműködésnek lehetőségét kell hogy nyújtsa és ezt már azért is, mert Európa kereskedelem politikai alakulásai jelenlegi bizonytalanságukban mintegy az okosság parancsaként diktálják, hogy a két állam kifelé a lehető legerősebben tartson össze.

A második jellemző pontja a megállapodások tartalmának az a szinte bámulatot keltő érdekösszhang, mely a két állam követelményei közt helyreállított érdekösszhang, mely sem itt, sem amott, bár mindegyik fél díszkedhetik bizonyos előnyök kivívásával, nem engedi azt a benyomást tulsulyra kapni, hogy a küzdelemben legyőzött lenne, és ennek folytán megakadályozza azt, hogy az elkésredés legesekélyebb érzelmek eljelen életre Magyarországot és Ausztriát közt.

Az érdekeknek ez az összhangja, amely elmésen megtalálták, csak azért volt lehetséges, mert természetesen kifejezése a két állam egymáshoz való gazdasági vonatkozásainak, és így az új kiegyezés igazolása annak az alap gondolatnak, melyet Deák Ferenc fényes államférfiúi tettében befektetett, amelyből aztán az 1867: XII. törvényeik lett.

Deák Ferenc szellemében, kinek nagytehetségű tanítványa, vitte s vezette Széll Kálmán Ausztriával a tárgyalásokat és e mellett elérte, hogy jövő gazdasági és politikai fejlődésünknek egyetlen egy fontos követelménye sincs, melyet figyelmen kívül hagytak, vagy kitünő módon ki nem elégítettek volna.

Ez a nagy eredménye az oly hosszasan és makacsul folytatott akciónak, mely Magyarország erősítéséhez, Ausztria megnyugtatásához, mindenekelőtt azonban a monarchia tekintélyének emeléséhez és erősítéséhez hozzájárult.

Reméljük, hogy Széll Kálmán, kinek Magyarország ezért a tettéért elismerését és köszönetét kell hogy lerójjá, a parlamentben működése és odaadásteljes munkatársai számára a helyes megértéssel fog találkozni.

H I R E K.

N a p l ó.

Iparmúzeum, nyitva minden vasárnap és ünnepnapon d. e 9—12-ig.

Jan. 24. Timár ifjuság táncmulatsága. Arany Bika.

Jan. 25. Polgárikör bálja. Arany Bika.

Jan. 25. Urkocsisok egyletének közgyűlése.

Jan. 29. Városi rendes közgyűlés.

Jan. 31. A jótékony nőegylet tombolaestje Arany Bika.

Febr. 1. Az iparos kör bálja. Arany Bika.

Febr. 5. A keresk, és iparkamara közgyűlése.

Febr. 7. A vörös kereszt egylet bálja. Arany Bika.

Febr. 14. A műpártoló egyesület művészestje Arany Bika.

Febr. 15. Az iparos ifjuság táncmulatsága. Arany Bika.

Febr. 21. A függetlenségi párt estje. Arany Bika.

Febr. 22. Evang. filléregylet tea-estje.

J e g y z e t e k.

Történelmi hangversenyek.

Csodálatos, a következtetéstán törvényei alapján megfajthetlen szokása a magyar embernek, hogy minden ringyongó dolgot becsesnek tart, ha idegen s ha még olyan jó sem becsüli meg, amint az magyar ember alkotása.

Azzal a nagy fajszeretettel — a melyet még a mai, tulzottan modern korban sem lehet a magyar nemzettől eltagadni — ezt a különös szokást nem lehet összeegyeztetni. Talán egy nagyon koreshajtása az a magyar-szerénységnek, mely irtózik a hűhó nagy dobjának fűsiketítő zajától. Hallgat a maga gazdságáról, ellenben hagyja hogy vásári zajt csináljanak az idegen portékának.

E közben azután megtéveszti a vásári zaj, úgy hogy bele gabalyodik ítélőképessége is a nagy lármába s békén tűri, hogy szép muzsika-szóval ráerőszakoljanak mindenféle idegen portékát, művészetekben, ipartermékekben, intézményekben egyaránt.

Az utóbbi időben ugyan kezdi lassanként kivonni magát az idegen befolyás alól, de a hittérítés munkája nagyon lassau halad előre. Ha Magyarországról van szó, még most is sokszor hallom a megjegyzést:

— Hej! hol vagyunk mi még az angolokhoz, franciákhoz, olaszokhoz, németekhez képest . . .

Es szörnyen bosszankodok magamban ilyenkor. Mert hát nem olyan meszsze vagyunk, mint a gyászmagyarok

képzelik. Sőt alig van nemzet, mely nem is egészen egy félévszázad alatt olyan haladást tudott volna elérni, mint mi a legutóbbi 52 év alatt. Mi, akik a művelt nyugat kapujában hadakoztunk, évszázadokig — a művelődést tekintve tétlenségre voltunk kárhoztatva. Három századon keresztül fejleszthette művészetét, iparát, kereskedelmét a többi művelt nemzet, abban a békés jólétben, a mit javarészen a mi vitézkedésünknek köszönhetett. De a mint alkalom kínálkozott az önművelésre, megragadtuk az alkalmat s egyáltalán nincs okunk szégyenkezni az eredmény felett.

Az elsők között vagyunk a művészetek minden ágában a többi nemzetek mellett, kivéve talán a képfaragást. Képzőművészi, alakítói, irodalmi és zenei művészetünknek vannak olyan mesterei, akik bátran vetekedhetnek a művelt világok leghíresebb művészeivel. Tökéletes művészi alkotásokban egyik terén se vagyunk aránylag szegényebbek egyetlen nemzetnél se. Hogy a külföld kevésbé ismer bennünket az nem a mi hibánk. Művészetünkben, hiába is szeretik állítani az ellenkezőjét — *nemzetiek* vagyunk s nem szeretjük ráerőszakolni a mi alkotásainkat a külföldre. Várunk — abban a reményben, hogy eljön az ideje mindennek — semhogy a nemzetközi mást magunkra vegyünk, csak azért, hogy hamarabb értsük meg magunkat. Hogy például csak egyet említsék *Blaha Lujza*, *Jászay Mari*, *Ujházi Ede* soha se hirdették a magyar színművészet dícsőségét külföldön, de azért nem kisebbek az olasz, francia, német mestereknél.

De ötven év alatt eleget haladtunk — mert legalább lassanként öntudatra ébredünk itthon, kezdjük érezni már, hogy művészeink miatt nincs mit szégyenkeznünk a külföld előtt.

Vérhullajtó hadakozásban, az egész művelt Nyugat megvédésének évszázadokra terjedő tusáiban nem gondolhattunk — ez igaz — a művészi élet fejlesztésére. De azért daloltunk, muzsikáltunk. A kivételben hiányzott talán a művészi készülségünk, de a művészi érzésben, költői ihletességben azért művészi volt a zenénk és a nótáink is.

Ime a Rákóczy kor nótá-szerzéséből idegélünk még ma napság is s bizony nem egy szép dalunk még a XII. századból való. Sok változáson ment ugyan keresztül, de azért a miénk volt és a miénk maradt. Régisége, avassága mellett is megérzik a magyar zamat rajta.

Szeretettel, elismeréssel üdvözölhetjük tehát a debreceni híres, sok diadalt aratott *Dalegyletet*, melynek tagjai most a régi dallamokat felhívják az évszázados kriptákból, tanúságtételre, hogy a szép, a nemes, a művészi iránt volt nekünk érzékünk akkor is, mikor török, tatár, labanc a nyakunkba szakadt.

Persze, hogy a művészetre való hajlandóságunk érvényesülhessen, előbb ezekkel a bestia-hadakkal kellett végeznünk. Most azután a nyugalom és béke idejében, míg roham lépésekben haladunk a modern műveltség útjain, igen helyesen, művészi szempontokból nagyon kívánatos cselekedésünk, ha megbecsüljük művészetünk valamely ágának csecesemőkorabeli alkotásait s így például dalt zengünk ... régi dalt, régi dícsőségről ...

Szatyi.

Rudnyánszky új költeményei.

Ujabb előfizetők.

Páratlan az a kitüntető figyelem, melylyel az ország minden részéből *Rudnyánszky Gyula* új költeményeinek megjelenését fogadja a művelt közönség.

A gyönyörű kiállítás nagy kötet már sajtó alatt van és a jövő hónapban megjelenik.

A könyv előfizetési ára füzve 3 korona, diszkötésben 5 korona.

Mivel pedig a mű kiadásánál tájékozódni kell, hány példány nyoma ása válik szükségessé: mély tisztelettel kérjük mindazokat, akiknek birtokában még előfizetési iverk vannak, legyenek szivesek azokat mentül előbb a *Szabadság* szerkesztőségébe beküldeni.

Ezuttal közöljük az újabban beérkezett előfizetők és megrendelők névsorának hatodik kimutatását.

Előfizetők:

431. Báró Bornemisza Károly Deés
432. Rakovszky István orsz. képviselő Budapest,
433. Désy Zoltán főispán Deés.
434. Thuróczy Károlyné Nyitra.
435. Gróf Keglevich Gáborné Budapest.
436. Dr. Szentpáli István polgárm. Miskolc.
437. Komjáthy János Kassa.
438. Prónay Andorné Losonc.
439. Rudnay István Divék.
440. Madocsányi Gyuláné Eger.
- 441—450. Dr. Fehér Ipoly főpát Pannonhalma.
451. Szabó Kálmán tanácsnok Debrecen.
452. Lőfkovits Arthur Debrecen.
453. Dr. Engel Ignác Debrecen.
454. Dr. Lőfkovits Márton Debrecen.
455. Halász Nándor Debrecen.
456. Borsos Kata Debrecen.
456. Váradi Szabó Jánosné Debrecen
458. Komlóssy Miklós Debrecen.
459. Kohn Elza Tapolca.
- 460—471. Rosenthal Franciska Pápa.
472. Schöffner Irénke Tapolca.
473. Dr. Fodor Gyula Szatmár.
474. Orosz Alajos Szatmár.
475. Birkás Gyuláné Szabadka.
- 476—480. Gróf Keglevich István Budapest.
481. Vértessy Ferenc min. tan. Budapest.
482. Lobmayer János Budapest.
483. Kincs István Kőszeg.
- 484—490. Báró Prónay Dezső Budapest.
491. Törley József Budapest.
492. Dr. Ludvig Villibáld Nagymaros.
- 493—496. Boróczy Ernőné Baja.
497. Dr. Balázs Bertalan Debrecen.
498. Kuthi Zsigmond Debrecen.
499. Várady Károly gimn. igazgató Debrecen.
500. Istvánffy Dénesné Trecsén.

* A jótékony Nőegylet mulatsága.

A Nőegylet tagjai serényen buzgólkodnak, hogy a tombolával és műkedvelőelődással összekötött táncmulatság, melyet február 31-én este fognak rendezni a Bika disztermében, minden tekintetben fényesen sikerülhessen. Tegnap d. u. 3 órakor a végből népes értekezletet tartottak *Veressné Szathmáry Teréz* urnő lakásán, melyen megállapították a *Szávay Gyula* által írandó s már vázlatban elkészített tréfás alkalmi darab szerep kiosztását. Az alkalmi darab részletei s összeállításai még most nem kerülhetnek nyilvánosságra, mert a Nőegylet meglepetést óhajtott szerezni a mulatságon megjelenőknek, — annyi azonban megírhatunk, hogy 18 nő és 14 férfi szereplő fog működni az előadásban. A szereplő hölgyek felkérését a Nőegylet nevében dr. *Varga Elemér* és dr. *Váradi Szabó János* végezték eddig s a mai nap folyamán folytatni fogják, s ha az összes szereplők meg lesznek nyerve a közreműködésre holnapután már a próbák is megkezdődhetnek, melyeken a tanítást magának a költőnek felesége, *Szávay Gyuláné* urasszony fogja teljesíteni.

A tegnapi gyűlésen jelen voltak:

Urasszonyok: *Veressné*, *Szathmáry Teréz*, özv. *Brunner Edéné*, *Rickl Antalné*, *Ábraháma Lászlóné*, özv. *Jabloneay Kálmáné*, *Szávay Gyuláné*, özv. *Jó Istvánné*, *Csiffy Katalin*, dr. *Szász Adolfné*, *Pénzes Sándorné*, dr. *Balkányi Miklósné*, *Hutiray Béláné*, *Veszter Istvánné*, *Beke Lászlóné*, özv. *Berger Vilmosné*, *Berger Jónóné*, *König Antalné*, *Berger Mórné*, *Berzöffy Vincéné*, *Székely Ferencné*, *Péchy Kálmáné*, *Kálmánchelyi Mórné*.

Leányok: *Rickl Margit*, *König Margit*, *Gyémánt Ilonka*, *Hutiray Palika*, *Kuthy Anna*, *Ábrahám Lili*, *Beke Erzsike*, *Veszter Malvin*, *Ludány Maresa*. Ott voltak továbbá *Konc Ákos* titkár, dr. *Váradi Szabó János*, dr. *Varga Elemér* és *Kun Béla*.

Azt is elhatározták, hogy széleskörű, 70 tagból álló rendező bizottságot alakítsanak, Debrecen előkelő katonai és polgári társadalmának ifjaiból s az erre vonatkozó felkéréseket az elnöknő maga fogja levélileg végezni. Mint halljuk különben, a tombola jegyek már is igen szépen kelnek s a nyeményekről is, — melyeket volt alkalmunk megpillantani, csak dícsérőleg és teljes elismeréssel szólhatunk. Részint a helybeli Nőiiskola növendékei által izlésesen, sőt sok tudással és művészettel kiállított tárgyak lesznek azok, részint máshonnan beszerzett értékes cikkek, de kizárólag hazai magyar gyártmányok.

* Gazdasági cselédek megjutalmazása.

Darányi földművelésügyi miniszter két öreg debreceni cselédnek száz-száz koronával megjutalmazását és oklevéllel való kitüntetését rendelte el. A kétszáz korona s a két oklevél meg is érkezett *Puky Gyula* főispánhoz, a ki azt szép átírat kíséretében küldte meg a város

polgármesterének, azzal a megjegyzéssel, hogy a jutalom átadása minél ünnepesebben történjék. A két öreg gazdasági eseléd egyike Gorzsás István 78 éves öreg ember, aki 1864 óta áll a Hanke család szolgálatában. A másik Radácsi István 65 éves, aki 1869 óta Klein Mór elepi tanyáján szolgál. A két öreg hűséges eselédnek legközelebb ünnepiesen adja át a polgármester a 100—100 korona jutalmat aranyban és a hűségüket bizonyító oklevelet. Az ünnep a városháza közgyűlési termében fog lefolyni. Megjelenik azon számos előkelőség, meghívottak továbbá munkadók, eselédet és munkásokat is az ünnepségre, hogy okuljanak s lássák, mily kitüntetés éri a leg egyszerűbb eselédet is, ha hűséges, becsületes és szorgalmas.

* **Csokonai-ünnep Budapesten.** A Csokonai-körnek újabb elevenebbétele ismét Csokonai felé fordította az irodalmi érdeklődést. Mi sem bizonyítja ezt inkább, minl hogy a fővárosban egy állami főgymnázium tanárai és tanuló ifjusága nagyszabásu emlékünnepet rendeznek Csokonai halálának évfordulója alkalmából. Az emlékünnepe f. hó 29 ére, a Csokonai halála napját követő napra van ki tűzve; az Uránia színház helyiségében fog lefolyni s a gondos előkészítésből valamint a gazdag műorból ítélve, nemesak érdekesnek, hanem fényes sikerűnek ígérkezik a mint különben eléggé biztosít az a körülmény, hogy az ünnep rendezőségének tanárelnöke dr. Angyal Dávid a neves történét — és irodalom történet író, ifjúsági elnöke pedig Benedek Marcel. Benedek Elek fia. — A műorból négy sz. vonatkozik Csokonaira; Kéler Béla Csokonai-nyitánya. Petőfi Csokonaija, egy melodráma, melyet Benedek Marcel írt és ad elő; továbbá Csokonai Tanpöfije, melyből a II. felvonást fogják eljátszani. — A rendezőség a szép emlékünnepre meghívta a Csokonai kört is.

Az időjárás. Vozáry Pál szegedi kataszteri fő mérnök, aki Meteor néven országos hírt szerzett kitűnő, új rendszerű időjelzéseivel, legutóbb időjelző hetilapot indított, melynek Meteor a címe. Ebben a lapjában a következőket írja a jövő heti időjárásról.

A 13 iki esomópont hatása alatt hidegre fordult az idő, vagyis az idei tél harmadik korszaka tényleg bekövetkezett. Ez alkalommal, mint azt már jeleztem is, huzamosabb ideig fog ezen hidegebb idő tartani; a 20 iki esomópont gyenge jellegű ugyan, de inkább még a hidegebb felé viszi az időjárást, így egyedül a 25-iki esomópont erősebb hatása jöhet számba, amely enyhe jellegű esomópont lévén, keresztelzi a lejáró hideget és változó, legvalószínűbben csapadékos, lehet havas, vagy esős jellegű időjárást teremt.

A változási esomópontok elég távol fekszenek egymástól, így az időjárás átlagos jellege inkább nyugodt, egyöntetű lesz kevés különbségekkel.

Ezen alap jelege az időjárásnak azonban egy, a 25-iki esomópont alatt egy valószínű napciklon keletkezése folytán módosulhat, amely ezen esomópontot követőleg a hideget még ezutánra is kinyújthatja, vagy pedig erős vihart, vagy

szelet hozhat, de e napciklon bekövetkezését két nappal előbb már észlelni lehet, amit is lapomnak a rendesnél korábban megjelenő számában közölni fogok.

Ha a napon a jelenlegi állapotok valami erős hatás következtében nem változnak meg, úgy a télnek még egy negyedik korszakára is el lehetünk készülvé.

Az e hónapban még hátralevő változási esomópontok: 20, 25., 28 ra esnek.

* **Foltényi bácsi igénypere.** Foltényi Vilmos bátyánk, a mai veterán színművészünk tudvalevőleg dicsőséggel küzdötte végig a magyar szabadságharcot, melynek végeztével hagyományos szerencsésje, — mely 82 éves koráig hű kísérője volt, — mentette meg a büntetéstől a szabadságharc leveretése után. Pedig a mi ősz Vilmos bácsink ugyancsak sok borsot tört az osztrák tisztek orra alá kezdetben mint tüzér, Később mint a Honvéd csata-hajó röppentyűs parancsnoka, hadnagyi rangban. Szóregnél állomásozott a bator tüzér csapat, mikor még javában fojt a harc s az osztrákok bevettek magukat Szeged városába. A régi Szegedi város háza szintén olyan tornyos volt, — mint a mosaüni s magas fekvésénél fogva igen alkalmas arra, hogy onnan kémleljék ki a környéket az osztrák tisz urak. Tényleg fel is mentek a régimódi messzilátókkal a városháza erkélyes tornyára s onnan kémlelték Szeged vidékét. De jó látcsövekkel voltak ellátva a Szöregi tüzérek is s észrevették a fehérköpenyeges urakat. Oda vontatták az ágyut a Tisza partjára s átölttek három golyót az osztrák urakhoz, a kikkel kénytelen-kelletlen együtt volt Szeged akkori polgármestere is. Mind a három golyó azt bizonyította hogy a honvédekkel biztosan tudnak lőni. Kárt ugyan nem tettek emberben, de a városháza épületét megrongálták. — Mikor azután lezajlottak a nagy napok, a magyar vitézség emlékére a három golyót oda falazták be a városháza homlokzatába. Félíg kifelé ott hirdették a honvédek sürrü diadalát egész a szegedi nagy árvizig. Akkor azután eltűntek a régi falak, kihulltak belőle a golyók is, a melyeket Foltényi bácsi és társai lövöldöztek a falakba. Ugy volt, hogy újból elhelyezik az új városházán. De bizony nem lett a dologból semmi. — Most azután Foltényi Vilmos bácsi üzenetet küldött Szegedre egy volt honvédtársának. Csak ennyi volt az egész:

— Az én ágyugolyómat megkeressétek meg, mert különben igénypert indítok Szeged városára ellen.

És a milyen kemény legény még most is Vilmos bácsi, el is hisszük róla hogy meg teszi.

* **A Kereskedelmi Csarnok második estéje.** A debreceni kereskedelmi csarnok e hó 24 én, szombaton tartja második házi estélyét, mely iránt épen olyan nagy az érdeklődés, mint általában a Csarnok mulatságai iránt mindenkor. Az estélyen közreműködnek Komlóssy Emma, a debreceni színház volt tagja, jelenleg a kassai színház primadonnája és Márton Miklós a debreceni színház szép hangu második tenoristája. Az estély érdekességét emelni fogja, kiváló költőnk Szávay Gyula felolvasása. A mulatság kezdete 8 órakor lesz. Utánna tea, hideg vacsora lesz, ez után pedig tánc kivilágos kivilágos radtig. A belépő jegyeket e hó 22-én délután 2—3 óra közt adják ki.

* **Automobil az egyház szolgálatában.** Immár az automobil is elfogadta a válás. A francia reformált egyház két lekésze, felhívást intézett a hívekhez, hogy adakozzanak egy egyházi automobilra.

Azért van automobilra szükség, hogy a papok minél hamarabb részesítsék a haladók híveket a halottak szentségében s hogy ünnepeken egy pap több templomban is tehessen szolgálatot. A felhívás eként végződik: Van-e valami szebb annál, mint a modern találmányokat az ur szolgálatának szentelni? Bármilyen nagyszerű és modern az a találmány, az ur szelleme rejlik benne. Fivéreink és nővéreink támogassatok bennünket a hazajavára, az Ur dicsőségére!

* **A kis vasut forgalmi akadály.** Tegnap este fél 8 órától kezdve a kis vasut nem közlekedhetett, miután a Péterfia utca 5 számú háza előtt a mozdony a kocsival leugrott a vágányról s kerekai befurták magukat a földbe. Az igazgatóság számos munkást rendelt ki a helyszínre, hogy a mozdonyt vágányra állítsák, de bizony ez a munka huzomabb időt fog igénybe venni, úgy hogy hajnalnál hamarabb aligha lesznek készen vele.

* **Az Iparos kör táncestélye.** A farsang egyik legsikerültebb polgármulatsága lesz, az iparos kör táncestélye, mely a jövő hó 1-én fog lefolyni a Bika szálloda disztermében. A mulatság iránt általános az érdeklődés. Belépő díj személynként 2 korona, családjegy 4 korona.

* **Szivarvég és — bagó.** Szokásban van az agg 48 as honvédek menháza lakóinak számára szivarvéget gyűjteni. E téren azonban egy kis fogalomzavar állott be a dohányosok közt, a kik azt hitték hogy a szivarvég — bagó. Igaz ugyanis, hogy a menedékház szivarvéget kért a közönségtől, de nem azt, amelyik a szivar elszívása után marad meg, hanem amit elszívása előtt vágnak le a szivarból. A honvédmenedékház parancsnoksága most lapunk útján értesíti a jószívű közönséget, hogy küldeményeit ne szivarvég, hanem szivarhegy névvel jelezze, ezt a szóbeli meghatározást meg kellett csinálni a szegény öreg honvédek érdekében, még ha egy kicsit vét is a magyar nyelv érdekei ellen. Tehát a jövőben csak a szivar hegyet küldjék be a 48-asoknak, aki pedig a szivarvéget, vagy az ugynevezett bagót is a jótékonyság szolgálatában akarja értékesíteni, küldje be a sátoros cigányok önképző és önszervező egyesületének, a debreceni cigánytelepre. Ott nagy örömet fog kelteni vele.

* **Köszönet nyilvánítás.** Rózsa Lajos ur, kereskedő négy szegény iskolás leánykát látott el felső kabáttal; Krausz Henriette urhölgy, divatárusnő hat drb. téli kalapot ajándékozott szegény iskolás leánykáknak; Schvare M. L. ur kereskedő hat drb. fejrevaló téli kendőt, egy trikót s egy iskolatáskát adományozott szegény iskolás gyermekeinknek; Bartha Jakab főmérnök ur és Weisz Sándor kereskedő ur téli kabátokat küldtek szegény iskolás fiuk részére; Lichtblau Albert önk. int. igazgató ur egy pár téli cipőt csináltatott egy szegény leányka részére és egy öltönyt egy fiúnak. Fogadják nevezett nemesszívű adakozók az iskolaszék halás köszönetét. Kuthi Zsigmond igazgató, dr. Popper Mór iskolaszéki elnök.

* **Az angol társadalom gyöngüléséről** panaszkodik egy előkelő folyóiratban Lady Gwendolen Rameden, aki neves írónő. Az igaz, írja, hogy az iskolázott emberek ma idomosabbak és finomabbak mint azelőtt, nem is káromkodnak annyit de a nép, a tömeg durvább és nevetlenebb. A férfiak már nem oly iszákosak, de annál többet isznak az angol nők, a

lik első sorban rengeteg mennyiségű likort fogyasztanak el. Az urhölgyek résztelnek a kocsimába vagy kávéházba való járást — s a szabóknál meg a divateikereskedésekben szeszelnék, ahol már be is vannak erre rendezkedve. Oriási mérvben terjed az angol hölgyek között a dohányzás, különösen a cigarettázás. Az emberek idegrendszere, ellentállóképessége sokkal gyarlóbb, soha sem kellett még annyi patikaszer Angliában mint most. Borzalmasan sok antipirint fogyasztanak. Az uri szalonokban udvariátlanok és bizalmaskodók a férfiak, hát még az utcán. Az angol hölgyek úgy öltözködnek s úgy fogják fel a szoknyájukat, — mint a demimondok de mindinkább kivetkőznek nőiességükből. Így ír a szigorú Lady, aki ha magyar írónő lenne s ugyanígy írta volna meg ugyanezt a közleményt, nem sokban tévedett volna.

* **Halálozások.** Ma az alábbi haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: Neuman Margit izr. 17 hónapos Grósz Fáni izr. 2 napos, Balogh Julianna ev. ref. 14 hónapos, Vigh Gyula ev. ref. 2 hónapos Ozv. Kozma Andrásné, ev. ref. 68 éves és egy halva szülés.

* **Adományok a Rákóczi kiállítás céljaira.** Kassa városa, annak emlékére, hogy a Rákóczi zászlókat először bontották ki a Szatmári piacon s először hangzott a *Prolibertate* kiállítás végig a hazán. Ludányi Bay Ilona a Magyar Történelmi Társulat és a *Kistaludy* társaság alapító tagja, a nemes lelkű adományozásról ismert urhölgy a kiállítás rendezőségének 200 koronát küldött Debrecenből a kiállítás céljaira a következő levél kíséretében.

Nagyságos

Gerlóczy Géza tanár urnak,

Kassán.

Mai napon a debreceni postán utalványnyal 200 koronát tettem föl Nagyságod tisztelt címére és tisztelettel kérem eme 200 koronát méltóztatassanak a Kassán megnyitandó Rákóczi-ereklékiállítás előleges költségeire elfogadni.

A szoborról később fogok megemlékezni.

Kiváló tisztelettel

Debrecen, 1903. január 14.

ludányi Bay Ilona.

* **A szerelem . . .** Régi dolog, hogy a szerelem sötét verem s az emberek sok bolondságot szoktak a szerelem miatt elkövetni. Ilyen bolondságot követett el Balázs Erzsébet gyermeknevelő is, aki egyik helyi uri családnál volt alkalmazásban. Tegnap azonban csak hűlt helye maradt a kisasszonynak, aki úgy találta, hogy ha hercegnők szokhatnak el hazulról a szerelem miatt, ő is megléphet azzal, a kinek egy szép estén örök hűséget esküdött s akivel bizonyára együtt zomázott el. A rendőrségnek jelentést tettek az esetről, a mely azonban nem vonhat maga után hatósági beavatkozást. Külömben is csak annyit tudnak, hogy a kisasszony kocsin hajtattott a vasúthoz, de hogy merre vitték vágyainak szárnyai, — az titok.

* **Debreceni rendőrök szövetkezete.** A debreceni rendőrök és rendőrtisztviselők körében alakult szövetkezet tegnap zárta le az elmúlt év mérlegét. A pénztári számadások szerint a szövetkezet vagyona ez idő szerint 1260 korona és 21 fillér. A múlt évben a szövetkezet 118 korona segélyt adott ki s ez összegből adózott az elhunyt kartársak iránti kegyetnek is, több koszorút küldvén az elhunytak te-

metésére. A humánus intézménynek 40 tagja van.

* **Az emberbőre és az időváltozás.** A művelt ember teste, helyesebben bőre rendkívül érzékeny az időváltozás iránt. Különösen áll ez a városi embernél, aki keveset van levegőn s mihelyt érzi, hogy a hőmérséklet leszáll, máris melegebb ruhába burkolja testét. Homérosban olvassuk, hogy a trójai hősök a harc után kiizzadva, egyenesen a folyóba ugrottak, hogy a hűs hullámok között lehűtsék magukat. A mai emberhezongva gondol az ilyen merényletre az egészség ellen s alig tudja elhinni, hogy trójai hősök az ilyen fürdés után nem kaptak influenzát. Pedig így volt hajdanán, mikor a görögök és rómaiak lenge tógákban, sokszor félmeztelen testtel jártak-keltek télen és nyáron egyaránt. Eppen úgy mint most a vademberek. Egy utazó Szibériában január derekán egy csugor asszonyt látott, aki övig meztelenül dolgozott a szabadban. Mikor megkérdezte, miért nem vesz fel valami ruhát, az asszony ijedten kapkodta fel ruháit. Azt hitte, hogy az idegen urnak az ellen van kifogása, hogy övig meztelen nembert kell látnia. Az indiánusok sem fáznak, dacára annak, hogy Északamerikában ugyancsak kemény telek szoktak lenni. És az indiánus nem ismeri a mellényt vagy kabátot. Hogy mi olyan érzékenyek vagyunk a hideg iránt, annak egyedül a ruházódásunk az oka. Hermetice elzárjuk testünköt a levegőt s így a bőrt rendkívül érzékenyvé tesszük a levegő iránt. Az is igaz, hogy a meztelen, vagy félmeztelen ember teste az erős kipárolgás folytán dupla táplálékot emészt. Ha tehát mi ruha nélkül járnánk, még egyszer annyit ennénk, ami közgazdasági szempontból szerfelett hátrányos lenne. A bőrnek a levegő behatásával szemben való edzésére csak egy mód van, az úgynevezett légkúra. Kezdhethük nyáron, amikor meleg van. Övig ruha nélkül sétálgatva a szabadban, közbe szaladva, tornázva megedzhetjük finnyás bőrünket úgy, hogy tél idején alsóruha nélkül is állni fogjuk a hideget s emellett jobb étvágyunk is lesz.

* **Tolvaj cigányok.** A mint egy kicsit hidegebb idő járt a rendesnél, és következképpen nagyobb arányokat ölt a nyomor, megjelennek a városban a cigány telep lakói s sok gondot okoznak a rendőrségnek. Tegnap is két olyan lopásról ad számot a rendőrségi feketekönyv, a melyet eddigi adatok szerint a cigányok követtek el. Az egyik lopásnak a Simonffy utcán levő *Feldmann* cég vallja a kárát. A bolt elé kitett vég vászont az alkonyat homályban elemelték ismeretlen tettesek. — A másik lopás a Kosuth utcán történt a hol az *Adler* Simon kereskedésének boltajtájából loptak el egy vég kelmét. Ezt a lopást szintén cigányok követtek el. A rendőrség nyomozza a tetteseket.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Az új bizottsági tagok igazolása.** Tegnap délután a városházán ülést tartott az állandó igazgató választmány, hogy a legutóbb választott 46 városi törvényhatósági bizottsági tagot igazolja.

× **Teljes tanácsülés.** Ma délelőtt 10 órákor a városházán teljes tanácsülés lesz, melyen a január 29-iki közgyűlés tárgyait készítik elő.

× **A szegényügyi bizottság** tegnap Oláh Károly tanácsos elnöklése mellett tartotta meg rendes hónapi ülést, melyen a folyó ügyeket intézték el.

× **A gazdasági bizottság** január 25-én ülést tart a városházán.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Csiky Lajos új műve. Csiky Lajos theologiai tanár a vasárnap délutáni kátémagyarázatokhoz az év mind az ötvenkét urnapjára elő- és utóimádságokat, s egy bevezető beszédhez is kettőt, együtt 106 imádságot írt és rendezett sajtó alá. Aa új munka „Kátémagyarázati imádságok” e. a. március elején fog megjelenni és ára füzve 3 korona 10 fillér, kötve 3 korona 60 fillér lesz. — A múlt század első felében jelent meg egy ilyen munka s még egy másik a 18-ik század végén, de ez utóbbi csak kátémagyarázat utáni imádságokat tartalmaz, s mindkettő már nyelvezetileg is teljesen elavult munka lévén, Csiky a maga imádságoskönyvével igazán hűzapot fog pótolni, miért is örömmel vagyunk híradással Csiky Lajos ez újabb érdemes munkásságáról.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Jan. 21. szerdán: *A doktor ur.* bohózat. C.
Jan. 22. csütörtökön: *A kis szökevény.* dalm. A.

Jan. 23. pénteken: *R. Réthy Laura* vendégfelléptével *Traviata*, dalm. B.

Jan. 24. szombaton: *Lizelot*, színmű. C.

Jan. 25. vasárnap: délután *A fősvény*, vigjáték, este *R. Réthy Laura* vendégfelléptével *Szulamith*, zsidó dalm.

— **(A Traviata másodsor.)** A színházi iroda jelenti: Pénteken ismét színre kerül a *Traviata*, Verdi nagy dalműve *R. Réthy Laura* asszony vendégfelléptével. A művésznő ötödik vendégjátéka vasárnap lesz a *Szulamith* című zsidó dalműben. *R. Réthy Laura* e két vendégjátékára az utalvány-jegyek érvényesek lesznek.

— **(Lizelot.)** Szombaton lesz a bemutató előadása Stobitzer Henrik *Lizelot* című 4 felvonásos vigjátékának, melyet *Csergő Hugó* fordított magyarra. A vigjáték címszerepét *Hahnel Aranka* fogja játszani, kivüle még főszereplők a darabban: *Menszáros Margit*, *Jeszenszkyne*, *Csige Ilonka*, *Than Gyorty* Mariska, *Klenovics György*, *Pataki Béla*, *Palágyi Lajos*, *Szilágyi Aladár*, *Nagy Dezső*, *Farkas Béla*, *Virágháti Lajos* és *Szalay Károly*.

— **(A kis szökevény.)** Csütörtökön kerül színre a *Kis szökevény* című szép zenéjű dalmű, melynek a fő szerepét *Felhő Rózsi*, *Aldor Juliska*, *Krémerné Lili*, *Krémer Jenő*, *Mezei Andor*, *Virágháti Lajos*, *Szilágyi Aladár* és *Farkas Béla* játsszák.

— **(Páris erkölcsösödik.)** A világ irodalmában Páris vezet, az erkölcselenségben szintén. A francia vigjátékok meg-

hódították az egész világot s dacára annak, hogy például nálunk mindenki, — szítja őket, a tömeg mohón váltja meg jegyét, ha sikamlós francia darabot adnak. Nos a szeszélyes Párisban kezdett tenni az erkölestelen szindarabok csilaga. A tömeg bele csömörlött a kánkánba és romantikus, finom és erélyes darabokért lelkesedik s ez új irány az erkölestelen bohózatok és vigjátékok melegágyát, a párisi: Gymnase színházat is meghódította. Oriási sikere volt ott a minap is egy erkölesös darabnak. Pierre Wolff írta és nincsen benne egy szemérmetlen jelenet. Seeret de Pallcinelle a címe s a témája roppant egyszerű, Arról szól, hogy a derék Jaurveu házaspár ki akarja házasítani egyetlen fiát s ekkor tudja meg, hogy a fiúnak két év óta viszonya van egy kis grizzettel s már boldog apa is. A szülők haragszanak és mélyen megvannak botránkozva. Azután beteg lesz, nagyon beteg a kis unoka s a nagymamában nagyot dobban a szív, mikor fia sirva panasolja, hogy gyermekét a halál el akarja rabolni. S a nagymama odasiet a picike betegágyához, persze titokban, hogy senki meg ne tudja. Ugyanezt teszi a nagyapa is, persze titokban. Es kiderül, hogy az a kis grizzett tulajdonképpen igen jóra való, kedves leány s mikor egy alkalommal nagyapa és nagymama a beteg gyermek bölesője mellett találkoznak, szívükre vonják a megvetett kis grizzettet és boldog házasság lesz mindennek a vége.

A Gymnase raffinált közönsége möhön élvezte a darabot, a tisztát, az erkölesöst s ez is egyik bizonyítéka annak, — hogy Páris erkölesösödik.

TAVIRATOK.

A Petöfi társaság új alelnöke.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónk távirata.) A Petöfi társaság ma választott alelnököt az elhunyt Bertók Lajos helyett s egyhangulag Herczeg Ferencet a kiváló szépíróra ruházta a díszes tisztelést. Jókai Mór megnyitójában hangsúlyozta, hogy Herczeg Ferenc az ő személyes felkérésére fogadta el a jelölést. Herczeg Ferenc kijelentette, hogy a Petöfi társaság erkölesi tekintélyének megerősítését és vagyonának szaporítását a Jókai Mór nagy nevéhez fűződő hagyományok ápolását tűzte ki célul.

Drótnélküli táviró Angolországban.

London, jan. 20. (Saját tudósítónk távirata.) Ma adták át a forgalomnak a Marceoni rendszere szerint berendezett drótnélküli távirót, mely ezután az Atlanti óceánon keresztül fog közlekedni Angolország és Amerika közt. Az első táviratot, melyben Roosevelt elnök üdvözölte Edward királyt maga a magyar származású Marconi továbbította. Az angol király pedig azonnal válaszolt az elnöknek vissza.

Amerikába szökött nagykereskedő.

Budapest, jan. 20. (Saját tudósítónk távirata.) Steinberger Mór fővárosi borkereskedő még tegnap eltűnt Rökk Szilárd utcai lakásáról. Kint, hogy Steinberger Mór sulyos anyagi veszteségei készítették a szökésre s eddigi számítás szerint háromszázezer koronával károsította meg hitelezőit, a kik közül többen vidékiek. Az eltűnt borkereskedő valószínűleg Amerikába szökött.

Szász királyi őrnagy a királynál.

Bécs, jan. 20. (Saját tudósítónk távirata.) Salza báró szász őrnagy ideérkezett, hogy bemutatkozzék a királynak mint a 17. szász dsidás ezred új parancsnoka, a melynek őfelsége a tulajdonosa. Délután 1 órakor őfelsége külön kihallgatáson fogadta az őrnagyot, aki jelen lesz a 22-iki udvari ebéden is.

A szász királyi család regénye.

Drezda, jan. 20. (Saját tudósítónk távirata.) Lujza hercegnő volt szász trónörökösné Girón nyelvmesterrel, mielőtt Genfből eltávoztak volna, jegyet váltott.

Capmartini jan. 20. A Lónyay grófpár innen San-Remoba utazott, miután nem akartak találkozni sem Lujza hercegnővel, sem kedvesével Girónnal.

Vizkereszt a cáriudvarnál.

Pétervár, jan. 19. (Saját tudósítónk távirata.) A vizszentelés szertartását a téli palota Jordán-kapuja előtt a német trónörökös is végignézte a palota diszterméből a cár, a cárné és az özvegy cárné társaságában. A szertartás után diszreggeli volt a felségeknél. Azután a trónörökös a német nagykövet jelenlétében átadta a cárnak Vilmos császár ajándéka-ként a német haditengerészet legújabb sorhajójának, a Braunschweig-nak a modelljét. A modellt Schimmelmann báró német haditengerészeti attassé magyarázta meg. Este 7 órakor diszebéd volt a mely után a trónörökös színházba ment. Ejjel fél 1 órakor a trónörökös az orosz trónörökös társaságában Novgorodba ment, hogy meglátogassa a vyborgi gyalogezredet, a melynek a német császár a tulajdonosa.

Gabonatözsde.

Budapest, január 20. (Saját tudósítónk távirata.) Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátozt. Kedvező irányzat mellett 16,000 métermázsa került forgalomba változatlanul tartott áron. Egyéb gabonanevek változatlanok. Idő: hideg.

Buza áprilisra	7.71—72.
Rozs áprilisra	6.68—69.
Zab áprilisra	6.16—17.
Tengeri májusra	5.78—79.
Repcse augusztusra	11.70—80.

BUDAPESTI TUDÓSÍTÁS.

Jégzajlás a Dnnán. A Dnnán a jég olyan erős zajlásnak indult, — hogy, mint tudósítónk távirja a gőzhajó társaság Zimony és Orsova közt beszüntette a hajó közlekedést, — A főváros alatt a Duna az utóbbi áradás óta több mint 2 métert apadt.

A fővárosi orvostani intézet botránya. Nagy feltűnést keltett a mult esztendőben néhány cikk, amelyekben szenzációs leleplezések foglaltattak a budapesti orvostani intézetről. Azt mondták ezek a cikkek, hogy a morgueban rendszeresen kifosztják az odahozott halottakat, elszedik az ékszereiket, sőt a ruhájukat is eladják vagy elzalogosítják. Az intézet szolgájaról és boncolójáról azt sötötték ki a cikkek, hogy sok a pénzük, a zsebük állandóan tele van ékszerekkel s az életmódjuk olyan urias, hogy lehetlen a szerény fizetésből ilyen fényűzést teremteni. A leleplező cikkek dr. Ajtay Sándor mint az orvostani intézet igazgatója ellen irányultak, aki nyilvános rágalmazás

cimén sajtóper indított Kerekes Andor ellen, aki a cikkek szerzőjeként jelentkezett. A budapesti esküdtbiróság Agorasztó bíró elnökle mellett ma foglalkozott ezzel a pörrel és helyt adott a bizonyításnak.

Zendülés egy fogházban. Budapestről távirja tudósítónk, hogy Odeszában, ottan érkezett jelentések szerint 800 fogoly fellázadt a fogházban. A zendülés ebéd idején adott jelre kezdődött. A zendülők beverték az ablakokat, betörték sok ajtót összezuzták a butorokat és kiszabadították az elzárt foglyokat. Azután eltorlaszolták a folyosókat. Minthogy az őrségnek nem sikerült a nyugalmat békés uton helyreállítani, fegyverhez nyult és a zendülés egyik vezetőjét megölte, egyet pedig megsebesített. A fogház igazgatója kénytelen volt a fogház összes kijáratait elzárni. A rákövetkező éjszaka nyugodt volt, de reggel a külön épületben lévő női fogházban megint zavargások voltak, úgy hogy a katonaságnak közbe kellett lépnie és néhányszor sortűzet adni. — Egy rabot megölte. A zendülés ezzel véget ért.

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma szerdán, jan. 21-én, „C” bérletben

ötödször: —

A doktor ur.

Bohózat 3 felvonásbn.

S Z E M É L Y E K :

Dr. Sarkány
Puzsér
Sarkányne
Lenke
Csató
Csereznyés
Bertalan
Marosiné

Sebestyén Géza
Krémer Jenő
Hahnel Aranka
Csige Ilona
Pataky Béla
Nagy Dezső
Virágháti Lajos
Havasi Szidi

Holnap, csütörtökön, jan. 22-én A bérlet

A kis szökevény.

Daljáték 3 felvonásban.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy a takerék és hitelintézet részvénytársaság igazgatósága a betétek után fizetendő kamatok maximumát 1903. január 16-tól kezdődő joghatálylyal 4 1/2 %-ban állapította meg.

Kelt Debreczenben 1903 jan 13.

A vezérigazgató.

Kiadó lakás.

A Hunyady-utczában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utczai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

Bővebb felvilágosítást ad a Kiadóhivatal.



Eladó,
18 Hekto törkö
jutányos áron.

Homok-kert 165 szám alatt



Eladó

Rudolf trónörökös

Osztrák-Magyar Monarchiája.

Füzetekben német nyelven.

Egy negyed árban.

Kifogástalan, tiszta állapotban.

Czím megtudható a: **Kiadóhivatalban.**

Két I-ső emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolthelyiség.

azonnal kiadó.

Értekezhetni lapunk kiadóhivatalában.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész **BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi védjegy törvényvédelme alatt áll.



Ez a balzsam belsőleg és külsőleg használ. — Ez a balzsam: 1. Felülmulhatatlanul hatékony gyógyszer a tüdő és mell minden betegségeiben, enyhíti a hurutot és megszünteti a váladékot, elállítja a fájdalmas köhögést és meggyógyítja az ilyen bajokat, még ha idülték is. 2. Kitűnően használ torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok minden betegségeiben stb. 3. Minden lázt alaposan megszüntet. 4. Meglepő gyorsasággal meggyógyítja a gyomorgörését, kólikát és hasesikarást. 5. Gyöngéd székelést okoz és tisztítja a vért meg a veséket, megszünteti a lépkört és a mélabut és megerősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnően szolgál fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpohadásnál és minden fog- és szájbetegségeknél, megszünteti a felbőgést és a száj meg a gyomor rossz szagát. 7. Külső használatban csodás gyógyszert képez minden sebre, lázas kiütések, sipoly, szemölcsök, égett sebek, fagyott tagok, rüh, koszsó bőrkiütések ellen, megszünteti a fejfájás, zugást, szaggatást, köszvényt, fülfájást stb. Vigyázni kell mindig a zöld apáca védjegyre, mely fent látható! Legbiztosabb védelem a hamisítások ellen, ha közvetlenül hozzjuk a gyárból, eredeti karton-dobozokban; bérmentve bármely postaállomásra Ausztria-Magyarországon 13 kis, vagy 6 kettős üveg 4 korona. Bosznia-Herzegovinába 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Küldés csak az összeg előre való utalványozása mellett.

Thierry A. gyógyszerész balzsama és centifolia kenőcse.

Ez a gyógyszerében felülmulhatatlan két szer soha sem romlik meg, hanem ellenkezőleg mentől öregebbek, annál értékesebbé és hatékonyabbakká válnak, sem fagy, sem meleg meg nem árt nekik, minél fogva minden évszakban használhatók. Csaknem mindig meghozzák a segílyt és sikert, legalább az orvos megérkezéig; természetesen sohasem szabad hamisítványokhoz vagy más hatástalan, ugynevezett pótszerekhez nyulni, melyekért csak hiába dobjuk ki a pénzt, hanem forduljunk mindenkor csak ezen két rég kipróbált, kitűnő, olcsó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szerhez, melyet minden eshetőségre készen, minden családban készletben kell tartani. Ahol nem lehet valódi minőségben, a valódiság minden ismervével megkapni, ott rendeljék meg közvetlenül ily czím alatt:

An Apotheker A. Thierry LIMITED Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Központi raktár Budapesten, Török József gyógyszerésznél, Zágrabban Mittelbach S. gyógyszerésznél és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél.

A következő sorsjegyek:

Jósziv, Bazilika, Magy. vörös kereszt, Osztr. vörös kereszt, Olasz vörös kereszt, 2^o. szerb, 3^o. Magyar jelzalog, 3^o. Osztr. földhitel, 4^o. Tisza-Szegedi, 1870-iki Magy. nyere-mény, 1864. Osztr. állam Bécs városi

részletfizetésre is kaphatók

a

Debreczeni ipar és Kereskedelmi Banknál.
Iparbankudvar.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.